

SINT BARTHOLOMEUS, WAANRODE

De kerk van Waanrode in restauratie

De ruime klokkenkamer in de toren

Voorgeschiedenis van de klokken

Reeds op het einde van de 14^e eeuw is er sprake van klokken. Bij een geschil tussen de tiendheffers en pastoor Bernardus werd vermeld dat de verantwoordelijkheid voor de grote klok bij de abdis van Maagdendal lag maar voor de andere klokken bij de kerkmeesters. De grote klok was toen al een hergieting van een voorgaande. In 1672 en 1701 was er sprake van twee klokken. Even later in 1723 zijn er drie waarvan de grote tiendklok onderhouden werd door de abdis van Maagdendaal.

In 1722 werd een klok geleverd door Andreas Vanden Gheyn. Deze klok werd *klepelklokje* genoemd en hangt nu nog in de toren. Ze wordt verderop in detail besproken.

Na de Franse Omwenteling in 1862 besloot de kerkfabriek de grote klok te verkopen in ruil voor drie nieuwe, gegoten door Severinus Van Aerschodt uit Leuven. De grootste klok moest al in 1865 worden hergieten terwijl de kleinste later verdween. In 1902 werden de twee overblijvende samen met het klepelklokje in de verbouwde kerk opgehangen.

Op 20 februari 1918 schrijft pastoor H. De Groof het oorlogsverslag [11] waarin hij verwijst naar drie klokken.

1. O.-L.-VROUW. De grote klok van een 1400 kg en toon fa heeft als tekst: IN HONOREM BEATAE VIRGINI DE MONTE CARMELO / ET SANCTI BARTHOLOMEI, PATRONI PAROCHI WAENRODE / ME SUSCEPERUNT PETRUS DE HERT – VAN BETS ET MARIA PHILIPPINA VAN DER VELPEN – VAN BETS. PASTORE JAC. BARTH. ROUCOURT / NOS TRIGIMININAS SORORES SOLA ECCLESIAE FABRICA SOLVIT ET FUDIT JOANNES SEVERINUS VAN AERSCHODT 1863.

2. JOZEF. De middelste klok weegt een 950 kg en heeft toon sol. IN HONOREM SANCTI JOSEPHI, PATRONI BELGII / SUSCEPERUNT ME JOANNES FRANCISCUS WITHOFS – VAN BETS ET ANNA-ELISABETH VANDER VELPEN / SANCTE BARTHOLOMAEE PATROCINARE PAROCHIAE WAANRODIENSI / PASTORE JAC. BARTH. ROUCOURT. NOS TRIGIMININAS SORORES SOLA ECCLESIAE FABRICA SOLVIT, ET FUDIT LOVANI SEVERINUS VAN AERSCHODT 1863.

3. De kleine klok, het klepelklokje, van een 250 kg en toon mi-bemol heeft enkel de inscriptie ME FUDIT ANDREAS VANDEN GHEYN IN AERSCHODT 1722.

Dit was dus de situatie op het einde van de Eerste Wereldoorlog in 1918.

In 1933 werd het manueel luiden van de twee grote klokken door de firma Th. Pauwels uit Putte vervangen door een elektrische installatie. Omdat de grote klok al een tijd gebarsten was werd op 1 oktober 1933 beslist om ze te vervangen door twee kleinere. Felix Van Aerschodt uit Leuven werd belast met deze opdracht. Even later waren er dus vier klokken.

1. MARIA. Dit was de grootste klok in de toren. Ze kreeg als tekst: ME FUDIT LOVANII FELIX VANAERSCHODT. Verder op de flank IN HONOREM BEATAE MARIAE VIRGINIS / ME SUSCEPERUNT: / PRAENOBILIS VIR COMES D'ARSHOT-SCHOONHOVEN / ET MARIA THERESIA TORBEYNS. / TIELEMANS IS PASTOR VAN LOOY C. VIC. 1933. Meter Maria Theresia Torbeyns was de moeder van priester Eduard Vander Velpen.

KIK/IRPA 26046 [12] toont deze klok zoals ze in 1943 werd gefotografeerd.

2. BARTHOLOMEUS. Op deze klok stond bovenaan ME FUDIT LOVANII FELIX VANAERSCHODT. Verder op de flank IN HONOREM STI. BARTHOLOMEI / PATRONI PAROCHIAE WAANRODE / ME SUSCEPERUNT: / REMIGIUS RUMMENS ET URSULA VANZURPELE / TIELEMANS IS. PASTOR VAN LOOY C. VIC. 1933. Peter Remigius Rummens was de voorzitter van de kerkfabriek, en meter Ursula Van Zurpele was de moeder van priester Frans Morren.

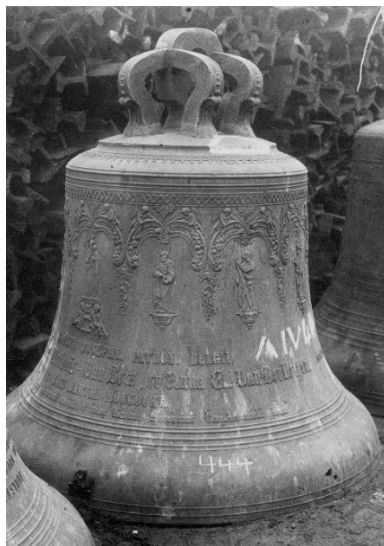
KIK/IRPA 26047 [12] toont deze klok met de bovenstaande tekst duidelijk leesbaar.

3. JOZEF. Dit was de tweede klok uit het pastoorsverslag.

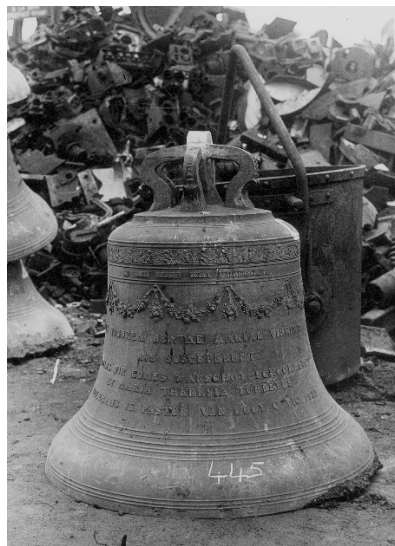
KIK/IRPA 26045 [12] toont deze klok met een deel van de tekst leesbaar.

4. Het klepelklokje uit 1722.

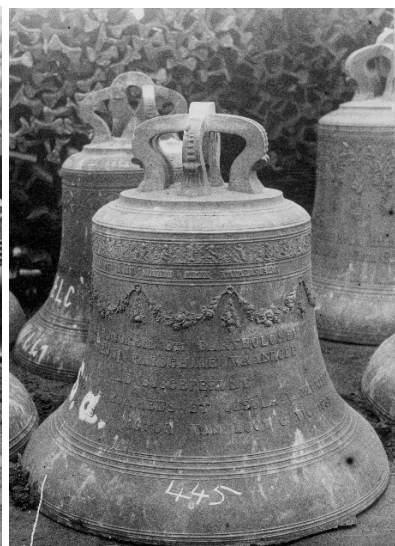
Dit was de situatie vóór de Tweede Wereldoorlog uitbrak.

KIK/IRPA # 26045

KIK/IRPA # 26046

KIK/IRPA # 26047

Op 5 november 1943 werden alle klokken op het klepelklokje na door de Duitsers uit de toren weggehaald. Hierboven staan de foto's van de drie geroofde klokken. Meer over de klokkenroof kan gevonden worden in [3] en [6].

Huidige toestand

In het kader van de restitutie van de geroofde klokken gaf de Belgische Staat in 1949 aan de parochies de mogelijkheid om nieuwe klokken aan te schaffen die dan later als oorlogsschade zouden vergoed worden. Door administratieve traagheid werd het 1954 vooraleer de parochie

bij de firma Sergeys uit Leuven twee klokken kon aankopen. De namen van peters en meters werden bij lottrekking bepaald.

De Mariaklok in haar geheel

Het Christusbeeld op de Mariaklok

1. ONBEVLEKT HART VAN MARIA.

Vlak onder de schouder staat tussen twee paren gietringen

ME FECIT FR. SERGEYS LOVANI 1955 IN HON. IMMAC CORDIS MARIAE

Deze tekst wordt gevolgd door een sierband met moerbeibladeren. Hieronder staat dan na twee gietringen op de flank een Christus aan het kruis met daaronder een tekst verdeeld over drie lijnen:

**PETER THEO VAN DER STUKKEN
METER MARIA WECKX-VAN THIENEN
X. GEEURICKX PAST C. BAESMANS SCHATBEWAARDER**

Boven de faussure werden zeven gietringen aangebracht in de orde 2-3-2 en op de lip nog eens drie.

De tekst op de Mariaklok

De Sergeysgieters op de Mariaklok

Dit is niet de eerste versie van de klok. In januari 1959 vertoonde de oorspronkelijke klok een barst maar de gieter verving ze nog datzelfde jaar. Het enige verschil met de huidige klok is dat de naam van pastoor X. Geurickx deze van de vroegere pastoor D. Ceulemans vervangt.

2. BARTHOLOMEUS.

De Bartholomeusklok in haar geheel

Een detail van de sierband

Bovenaan de klok staat tussen twee gietringen rondom de klok

IK HEET BARTHOLOMEUS FR. EN J. SERGEYS GOTEN MIJ TE LEUVEN IN 1969

Hieronder is een brede sierband van moerbeibladeren, een typisch Sergeysmotief, aangebracht waartussen zich onder de kloknaam een Chi-Rho-symbool of labarum bevindt.

Boven de faussure zijn drie paren gietringen te zien. Tussen de twee bovenste paren staat

JOZ. GEERINCKX PAST.

en tussen de volgende paren

PETER H. RUMMENS METER EUL. VANDER VELPEN-RUMMENS

Nog eens twee gietringen op de lip vervolledigen de versieringen op deze klok.

Ook deze klok is niet de oorspronkelijke. In 1967 barstte de klok uit 1955. De tekst op deze klok werd maar gedeeltelijk gevolgd bij de hergieting. Die tekst luidde: ME FECIT FR. SERGEYS LOVANII IN HON. SANCTI BARTHOLOMAEI / PETER HERMAN RUMMENS / METER EULALIE VANDER VELPEN-RUMMENS / D. CEULEMANS PAST. Omdat de waarborg verstreken was werd voor de financiering van de nieuwe klok elke eerste zondag van de maand een speciale collecte gehouden in de zondagsmissen.

3. KLEPELKLOKJE.

De schouder van de klepelklok

Het fraaie schild op de klepelklok

Bovenop deze historische klok zijn drie gietringen aangebracht. Dan volgt onder de schouder een doorlopende tekst die echter over drie lijnen verdeeld is:

**ANDRIES VANDEN GHEYN ME FUDIT 1722 ROB^{TUS} NA^{AUS} DE ARSCHOTO BARO
DE
SCHOONHOVE XE COMITIBUS ARSCHOTANIS PRO PARTE UNA FABRICA DE
WAENRODE SUPPLEUNT**

Op de klok staat ook nog onder het mooie wapenschild van baron Robert-Nicolas d'Arshot-Schoonhoven de volgende tekst

PASSER ME FALLUT SCHOONHOVE

Boven de faussure zijn vijf gietringen aangebracht en nog eens drie op de lip. De klok heeft aan de bovenkant erg veel geleden. Gelukkig komt het wapenschild mooi tot zijn recht.

4. DENIS.

De klok Denis in haar geheel

De twee sierbanden op de Denisklok

Helemaal bovenaan de schouder staat **7236** wat verwijst naar het orderboek van de gieterij. Onder de schouder prijkt een eerste sierband met bloemen. Hieronder staat rondom de klok

ME FUDIT PETIT & FRITSEN AARLE-RIXTEL HOLLAND A° 1988.

Hierop volgt een tweede even brede sierband, deze maal met planten in slingervorm. Dan volgt op een flank van de klok een tekst verdeeld over vijf lijnen

MIJN NAAM IS DENIS

**GESCHONKEN DOOR: CYRIEL EN JEANNE VANDEPOEL,
PETER EN METER,;
E.H. J. GEEURICKX, PASTOOR
850 JAAR WAANRODE-BLOEMENDORP**

Drie gietringen boven de faussure voltooien de decoraties op deze jonge en goed bewaarde klok. De ietwat ongewone naam van de klok werd door Cyriel en Jeanne Vandepoel gekozen als herinnering aan hun vader Denis, die 57 jaar koster-orgelist en klokkenluider was te Waanrode en die in 1950 overleed. De klok werd op 19 maart 1988 door Mgr. De Bie gewijd en ingeluid.

De naam van de klok

De weldoeners op de Denisklok

Deze nieuwe klok vormt thans samen met de andere klokken een volmaakt akkoord. Samen met de levering van de nieuwe klok werd de elektrificatie van het klokkenluiden vernieuwd door de firma Clock-O-Matic, G. Frère en zonen, uit Herent [2] en werd het controlebord van de toren naar de sacristie overgebracht.

Laat ons nog even de gieters in hun historisch kader plaatsen. Severinus Van Aerschodt (1819-1885) studeerde aan de Leuvense Academie om zich daarna in Parijs te bekwamen tot beeldhouwer. Vanaf 1851 goot hij klokken in zijn nieuwe gieterij in de Leuvense Leopoldstraat. Zijn zoon Félix (1870-1943) volgde eerst een opleiding als beeldhouwer bij Jef Lambeaux in Brussel. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd de gieterij in de Leopoldstraat vernield door de grote brand van Leuven. Naderhand verhuisde Félix de gieterij naar de Diestsevest. Hij was erg actief in de wederopbouw van het klokkenbestand in België. Hij stierf in 1943 enkele weken na het begin van de opeising der klokken door de Duitse bezetter. In 1944 werd de gieterij slachtoffer van een Amerikaanse bom. Voor meer informatie over deze gietersdynastie zie [7].

François Sergeys (1896-1982) was een bijzonder bedrijvig gieter in Leuven. Hij was gedurende zijn leven verantwoordelijk voor een kleine duizend klokken, waarvan heel wat de Tweede Wereldoorlog hebben overleefd. Zijn zoon Jacques (° 1934) nam in 1970 de gieterij over. Jacques Sergeys was de laatste klokkengieter in België tot hij op 17 november 1980 het bedrijf verkocht aan Clock-O-Matic in Herent.

Andreas Frans Vanden Gheyn (1696—1730) heeft een tijdje in Sint-Truiden gewerkt om daarna naar Tienen te verhuizen. In 1727 verhuisde hij nogmaals maar nu naar Leuven waar hij de klokkerstraditie startte. Die eindigde in 1980 met de sluiting van de Sergeysgieterij.

De gieterij Petit & Fritsen werd in het Nederlandse Aarle-Rixtel in 1787 gesticht door Alexius Petit, een telg uit de gietersdynastie Petit. Zijn dochter Aldegonda huwde met Izaak Fritsen. Hun zoon Henricus nam de gieterij over in 1815 en gaf ze de hoger gegeven naam. De gieterij werd in 2012 overgenomen door de Koninklijke Eijsbouts, eveneens uit Nederland.

Technische gegevens

KERK	KLOK	GIETER	HOOGTE	DIA	DIKTE	JAAR	GEWICHT	TOON
------	------	--------	--------	-----	-------	------	---------	------

WAANRODE	O.-L.-VROUW	Fr Sergeys	91	121	8,8	1955	1069	ES
	BARTHOLOMEUS	Fr & J Sergeys	77	104	7,7	1969	665	G
	DENIS	Petit & Fritsen	69	88	6,3	1988	465	BES
	Klepelklok	A. Vanden Gheyn	52	69	4,9	1722	300	ES2

Referenties

- [1] BEARDA, T., SERGEYS, J. & TEUGELS, J.L., *Campanae Lovanienses, Inventaris van Beiaarden en Klokken in Groot-Leuven*, Uitgeverij Peeters Leuven, 2008
- [2] *Clock-o-Matic*, tekst voor de tentoonstelling op 12 en 13 november 2016 van het Genootschap voor Heemkunde van Herent door A. Mertens
- [3] HUYBENS, G., *De klokkenroof tijdens W.O.II*, Vlaamse Beiaardvereniging Magazine, 4, 1998
- [4] LAUWERS, V., TEUGELS, J.L. & WOUTERS, W. , *Klokkenpatrimonium Pastorale Zone Bekkevoort, Jaarboek Heemkundige Kring Bekkevoort 2018*, 117--131
- [5] LEHR, A., *Van Paardebel tot Speelklok. De Geschiedenis van de Klokgietkunst in de Lage Landen*, Europese Bibliotheek, Zaltbommel, 1971
- [6] LEJEUNE, M., *De Klokkenroof in de Tweede Wereldoorlog, Nieuwsbrief Campanae Lovanienses*, 22, 3 afleveringen, 2012.
- [7] MARTENS, T., *De Leuvense klokkengieters Van Aerschodt*, *Clocke Roeland*, 12, 2015
- [8] ROMBOOTS, L., *Zingend Brons, 500 jaar beiaardmuziek in de Lage Landen en de Nieuwe Wereld*, Davidsfonds, Leuven, 2010
- [9] TEUGELS, J.L. & WOUTERS, W. , *Klinkend Erfgoed - Herwaardering van het Klokkenbestand in Vlaanderen, Monumenten, Landschappen en Archeologie*, 37, (4), 50--62, 2018
- [10] VANDER VELPEN, J., *En de Toren werd gedraaid*, 2002 (hoofdstuk 6)
- [11] http://search.arch.be/nl/zoeken-naar-archieven/zoekresultaat/ead/index/eadid/BE-A0550_006912_006778_DUT
- [12] http://balat.kikirpa.be/search_photo.php

Jef L. TEUGELS
Werner WOUTERS
24 juni 2019